

Bilten Europski poslovi u Hrvatskome saboru mjesečna je publikacija koju objavljuje Odjel za europske poslove. Bilten daje pregled europskih poslova u Saboru koji proizlaze iz članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji.

Hrvatski sabor, kao nacionalni parlament države članice Europske unije, sudjeluje u procesu donošenja odluka na europskoj razini putem nadzora nad aktivnostima Vlade u institucijama Europske unije te izvršavanjem ovlasti dodijeljenih nacionalnim parlamentima Ugovorom iz Lisabona.

AKTIVNOSTI ODBORA ZA EUROPSKE POSLOVE

Odbor za europske poslove obavlja europske poslove u skladu sa Zakonom o suradnji Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske u europskim poslovima i Poslovníkom Hrvatskoga sabora.

Sjednice Odbora

70. sjednica, održana 27. rujna 2023., na kojoj je Odbor raspravljao i donio zaključke o tri stajališta Republike Hrvatske o dokumentima Europske unije iz radnih programa za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2021. i 2023. godinu.

STAJALIŠTA REPUBLIKE HRVATSKE O DOKUMENTIMA EU-a

Dostava stajališta Republike Hrvatske o dokumentima EU-a radnim tijelima

Vlada, odmah po donošenju, dostavlja Saboru stajališta Republike Hrvatske o dokumentima iz Radnog programa za razmatranje stajališta Republike Hrvatske, koja Odbor za europske poslove prosljeđuje matičnim radnim tijelima Sabora.

Odbor za europske poslove nakon rasprava o stajalištima donosi zaključke na osnovi kojih Vlada djeluje u Vijeću Europske unije. Vlada je dužna izvijestiti Sabor ako odstupa od zaključka Odbora za europske poslove. Razmatranjem stajališta o dokumentima Europske unije Sabor

vrši nadzor nad aktivnostima Vlade Republike Hrvatske u postupcima donošenja odluka u Vijeću Europske unije.

Proces razmatranja stajališta može se pratiti u e-Doc bazi Informacijsko-dokumentacijske službe Hrvatskoga sabora, gdje se objavljuju stajališta s pratećim mišljenjima radnih tijela i zaključcima Odbora za europske poslove.

U skladu s radnim programima za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2022. i 2023. Odbor za europske poslove je u rujnu 2023. proslijedio 5 stajališta Republike Hrvatske o dokumentima EU-a radnim tijelima Sabora radi donošenja mišljenja:

Radni program za 2022.

- D.E.U. br. 22/026 – Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o prijenosu postupaka u kaznenim stvarima **COM (2023) 185 Odboru za pravosuđe**
- D.E.U. br. 22/027 – Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (preinaka) **COM (2022) 541 Odboru za gospodarstvo i Odboru za zaštitu okoliša i prirode**

Radni program za 2023.

- D.E.U. br. 23/012 – Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira za sigurnu i održivu opskrbu kritičnim sirovinama i o izmjeni uredbi (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 i (EU) 2019/1020 **COM (2023) 160 Odboru za gospodarstvo i Odboru za regionalni razvoj i fondove EU-a**
- D.E.U. br. 23/013 – Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni direktiva Vijeća 2001/110/EZ o medu, 2001/112/EZ o voćnim sokovima i određenim sličnim proizvodima namijenjenim prehrani ljudi, 2001/113/EZ o voćnim džemovima, želeima i marmeladama te zaslađenom kesten pireu namijenjenim prehrani ljudi i 2001/114/EZ o određenim vrstama ugušćenog (kondenziranog) mlijeka i mlijeka u prahu za prehranu ljudi **COM (2023) 201 Odboru za poljoprivredu**
- D.E.U. br. 23/014 – Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2009/18/EZ o određivanju temeljnih načela o istraživanju nesreća u području pomorskog prometa **COM (2023) 270 Odboru za pomorstvo, promet i infrastrukturu**

Zaključak Odbora za europske poslove o stajalištima Republike Hrvatske o dokumentima EU-a

Odbor za europske poslove je na 70. sjednici održanoj 27. rujna 2023. raspravljao i donio zaključke o sljedećim stajalištima iz radnih programa za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2021. i 2023. godinu:

- D.E.U. br. 21/052 – Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o usklađenim pravilima za pravedan pristup podacima i njihovu uporabu (Akt o podacima) **COM (2022) 68**
- D.E.U. br. 23/001 – Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o prilagodbi pravila o izvanugovornoj građanskopravnoj odgovornosti s obzirom na umjetnu inteligenciju (Direktiva o odgovornosti za umjetnu inteligenciju) **COM (2022) 496**
- D.E.U. br. 23/002 – Stajalište Republike Hrvatske o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o odgovornosti za neispravne proizvode **COM (2022) 495**

NADZOR NAD AKTIVNOSTIMA VLADE U INSTITUCIJAMA EUROPSKE UNIJE

Sastanci Vijeća Europske unije

Dostava stajališta Republike Hrvatske za sastanke Vijeća Europske unije radnim tijelima

U postupku praćenja rada Vlade Republike Hrvatske u institucijama Europske unije, Odbor za europske poslove je u rujnu 2023. dostavio radnim tijelima Hrvatskoga sabora 4 stajališta Republike Hrvatske za sastanke Vijeća Europske unije, u različitim sastavima:

- Stajalište Republike Hrvatske za 3968. sastanak Vijeća za poljoprivredu i ribarstvo (AGRIFISH), 18. rujna, dostavljeno je **Odboru za poljoprivredu**,
- Stajalište Republike Hrvatske za 3969. sastanak Vijeća za opće poslove (GAC), održanoga 19. rujna, dostavljeno je **Odboru za europske poslove**,
- Stajalište Republike Hrvatske za 3970. sastanak Vijeća za konkurentnost – unutarnje tržište i industrija (COMPET), održanoga 25. rujna, dostavljeno je **Odboru za gospodarstvo**,
- Stajalište Republike Hrvatske za 3971. sastanak Vijeća za pravosuđe i unutarnja pitanja (JHA), u formatu ministara unutarnjih poslova, održanoga 28. rujna, dostavljeno je **Odboru za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost i Odboru za pravosuđe**.

IZRAVNO DOSTAVLJENI DOKUMENTI EUROPSKE UNIJE

Prema odredbi [Protokola br. 1 o ulozi nacionalnih parlamenata u Europskoj uniji](#), institucije Unije izravno dostavljaju nacionalnim parlamentima sve prijedloge obvezujućih zakonodavnih i nezakonodavnih akata kao i druge neobvezujuće akte.

Ured za međunarodne i europske poslove dnevno objavljuje izravno dostavljene dokumente na mrežnoj stranici Hrvatskoga sabora u rubrici [Postupanje s dokumentima EU-a](#), s pratećim informacijama o: oznaci akta, postupku donošenja, datumu dostave i roku za provjeru načela supsidijarnosti, stajalištu Republike Hrvatske, obrazloženom mišljenju i političkom dijalogu, području politika kojemu dokument pripada te nazivu inicijative iz programa rada Komisije.

U razdoblju od **1. do 30. rujna 2023.** institucije Europske unije izravno su dostavile Hrvatskome saboru **ukupno 57 pravnih akata na hrvatskome jeziku**, od toga 34 prijedloga obvezujućih akata u zakonodavnom i nezakonodavnom postupku i 23 neobvezujuća pravna akta.

Izravno dostavljeni prijedlozi akata u zakonodavnom postupku

Prijedlozi akata u zakonodavnom postupku obuhvaćaju prijedloge uredbi, direktiva i odluka koje u redovnom ili posebnom zakonodavnom postupku donose institucije Europske unije.

U postupku donošenja zakonodavnih akata koji su u podijeljenoj nadležnosti između Europske unije i država članica, nacionalni parlamenti sudjeluju provjerom poštovanja načela supsidijarnosti u roku od osam tjedana od objave akta na službenim jezicima Unije.

Radi lakšeg praćenja izravno dostavljenih prijedloga zakonodavnih akata, akti su razvrstani prema nadležnostima odbora u Europskom parlamentu.

Pregled izravno dostavljenih dokumenata Europske unije u zakonodavnom postupku u razdoblju od 1. do 30. rujna 2023.

OKOLIŠ, JAVNO ZDRAVSTVO I SIGURNOST HRANE

Oznaka akta	Naziv prijedloga zakonodavnog akta	Datum dostave Rok za supsidijarnost
<u>COM (2023) 502</u>	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni i ispravku Direktive 2005/36/EZ u pogledu priznavanja stručnih kvalifikacija medicinskih sestara za opću zdravstvenu njegu osposobljenih u Rumunjskoj	1. 9. 2023. 31. 10. 2023.
<u>COM (2023) 416</u>	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o praćenju i otpornosti tla (Akt o praćenju tla)	8. 9. 2023. 6. 11. 2023.

<u>COM (2023) 411</u>	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o biljkama dobivenima određenim novim genomskim tehnikama te o hrani i hrani za životinje od njih i o izmjeni Uredbe (EU) 2017/625	11. 9. 2023. 6. 11. 2023.
<u>COM (2023) 193</u>	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o utvrđivanju postupaka Unije za odobravanje i nadzor lijekova za humanu primjenu, o utvrđivanju pravila o Europskoj agenciji za lijekove te o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1394/2007 i Uredbe (EU) br. 536/2014 i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 726/2004, Uredbe (EZ) br. 141/2000 i Uredbe (EZ) br. 1901/2006	13. 9. 2023. 9. 11. 2023.
<u>COM (2023) 192</u>	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o zakoniku Unije o lijekovima za humanu primjenu i o stavljanju izvan snage Direktive 2001/83/EZ i Direktive 2009/35/EZ	13. 9. 2023. 9. 11. 2023.
<u>COM (2023) 441</u>	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o obračunavanju emisija stakleničkih plinova iz usluga prijevoza	20. 9. 2023. 16. 11. 2023.
<u>COM (2023) 420</u>	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu	27. 9. 2023. 23. 11. 2023.

UNUTARNJE TRŽIŠTE I ZAŠTITA POTROŠAČA

Oznaka akta	Naziv prijedloga zakonodavnog akta	Datum dostave Rok za supsidijarnost
<u>COM (2023) 462</u>	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o sigurnosti igračaka i stavljanju izvan snage Direktive 2009/48/EZ	5. 9. 2023. 2. 11. 2023.
<u>COM (2023) 258</u>	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavi Carinskog zakonika Unije i Carinskog tijela Europske unije i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 952/2013	12. 9. 2023.

GRADANSKE SLOBODE, PRAVOSUĐE I UNUTARNJI POSLOVI

Oznaka akta	Naziv prijedloga zakonodavnog akta	Datum dostave Rok za supsidijarnost
<u>COM (2023) 515</u>	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni uredaba (EU) br. 1024/2012 i (EU) 2018/1724 o primjeni Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta i jedinstvenog digitalnog pristupnika za potrebe određenih zahtjeva utvrđenih Direktivom (EU) .../... Europskog parlamenta i Vijeća o europskim prekograničnim udruženjima (COM(2023) 516))	6. 9. 2023. 2. 11. 2023.

PROMET I TURIZAM

Oznaka akta	Naziv prijedloga zakonodavnog akta	Datum dostave Rok za supsidijarnost
<u>COM (2023) 445</u>	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni Direktive Vijeća 96/53/EZ o utvrđivanju najvećih dopuštenih dimenzija u unutarnjem i međunarodnom prometu te najveće dopuštene mase u	12. 9. 2023. 8. 11. 2023.

	međunarodnom prometu za određena cestovna vozila koja prometuju unutar Zajednice	
<u>COM (2023) 512</u>	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavi europske iskaznice za osobe s invaliditetom i europske parkirne karte za osobe s invaliditetom	19. 9. 2023. 14. 11. 2023.
<u>COM (2023) 443</u>	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o upotrebi željezničkog infrastrukturnog kapaciteta u jedinstvenom europskom željezničkom prostoru, izmjeni Direktive 2012/34/EU i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 913/2010	22. 9. 2023. 20. 11. 2023.

EKONOMSKA I MONETARNA POLITIKA

Oznaka akta	Naziv prijedloga zakonodavnog akta	Datum dostave Rok za supsidijarnost
<u>COM (2023) 366</u>	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o platnim uslugama i uslugama elektroničkog novca na unutarnjem tržištu, izmjenama Direktive 98/26/EZ i stavljanju izvan snage direktiva (EU) 2015/2366 i 2009/110/EZ	6. 9. 2023. 2. 11. 2023.
<u>COM (2023) 367</u>	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o platnim uslugama na unutarnjem tržištu i izmjeni Uredbe (EU) br. 1093/2010	6. 9. 2023. 2. 11. 2023.
<u>COM (2023) 360</u>	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o okviru za pristup financijskim podacima i izmjeni uredbi (EU) br. 1093/2010, (EU) br. 1094/2010, (EU) br. 1095/2010 i (EU) 2022/2554	6. 9. 2023. 2. 11. 2023.
<u>COM (2023) 533</u>	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o suzbijanju zakašnjelog plaćanja u poslovnim transakcijama	28. 9. 2023.

MEĐUNARODNA TRGOVINA

Oznaka akta	Naziv prijedloga zakonodavnog akta	Datum dostave Rok za supsidijarnost
<u>COM (2023) 516</u>	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o europskim prekograničnim udruženjima	22. 9. 2023. 20. 11. 2023.

USKLAĐIVANJE ZAKONODAVSTVA

Hrvatski sabor usklađuje zakonodavstvo s pravom Europske unije u postupku prema kojemu svi prijedlozi zakona kojima se usklađuje hrvatsko zakonodavstvo s europskim nose oznaku „P.Z.E.“

Sabor donosi godišnji plan usklađivanja zakonodavstva, koji je sastavni dio Vladina programa za preuzimanje i provedbu pravne stečevine i osnovni je dokument u postupku preuzimanja i provedbe prava Europske unije u hrvatsko zakonodavstvo. Usklađeni zakoni dostupni su u e-Doc bazi Informacijsko-dokumentacijske službe Hrvatskoga sabora.

Hrvatski sabor je u rujnu 2023. donio 2 zakona usklađena s pravom Europske unije:

PZE	Naziv akta	Saziv	Sjednica	Status	Redni br. čitanja	Vrsta postupka
P.Z.E. 523	Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost	10	17	donesen	2.	redovni
P.Z.E. 525	Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnoj suradnji u području poreza	10	17	donesen	2.	redovni

INFORMACIJA
O ODRŽANOJ MEĐUPARLAMENTARNOJ KONFERENCIJI O DOPRINOSU
NACIONALNIH PARLAMENTA UNAPREĐENJU ZAJEDNIČKE
POLJOPRIVREDNE POLITIKE EUROPSKE UNIJE
HRVATSKI SABOR 25. RUJNA 2023.

Povodom desete obljetnice članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji Odbor za poljoprivredu Hrvatskoga sabora organizirao je međuparlamentarnu konferenciju o doprinosu nacionalnih parlamenata unaprjeđenju Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) Europske unije. Riječ je o prvoj konferenciji bez papira koju je organizirao Hrvatski sabor kako bi na taj način dao doprinos smanjenju ugljičnog otiska.

Konferencija je organizirana s ciljem da se provede analiza instrumenata ZPP-a i utjecaja koji ta politika ima na konkurentnost poljoprivrede država članica, očuvanje ruralnih područja, generacijsku obnovu i održivu upotrebu prirodnih resursa.

Osim članova izaslanstava iz 24 parlamenta Europske unije i država s Alpe-Adria-Dunav područja, na konferenciji su sudjelovali i predstavnici akademske i stručne zajednice, poljoprivrednih institucija i komora.

Nakon uvodnog obraćanja **predsjednice Odbora za poljoprivredu Marijane Petir**, ujedno i inicijatorice ove međuparlamentarne konferencije, sudionicima konferencije obratio se video-porukom povjerenik Europske komisije za poljoprivredu Janusz Wojciechowski koji je podsjetio na važnost redovite razmjene iskustava i primjera dobrih praksi radi uspješne

provedbe ZPP-a te naglasio da poljoprivrednicima moramo omogućiti konkurentnost, učiniti im dostupnima inovacije, stvoriti otpornu opskrbu hranom te zaštititi naša ruralna područja.

Predsjednik Hrvatskoga sabora Gordan Jandroković, u svojem je obraćanju izrazio nadu da će rezultati rasprava o poljoprivrednim politikama u konačnici utjecati na poboljšanje ZPP-a, kako bi mogao učinkovito odgovoriti na potrebe poljoprivrednika i potrošača, danas i u budućnosti.

Prvi panel o izazovima i mogućnostima ZPP-a u kontekstu primjene nacionalnih strateških planova

U nastavku je uslijedio prvi panel posvećen izazovima i mogućnostima ZPP-a u kontekstu primjene nacionalnih strateških planova u okviru ZPP-a. Ti planovi otvorili su mogućnost kreiranja aktivnosti i mjera usklađenih sa specifičnim potrebama država članica, ali i stavili pred kreatora planova i poljoprivrednike visoke klimatske i okolišne zahtjeve.

Na ovu temu osvrnula se u uvodnom obraćanju **ministrica poljoprivrede Marija Vučković**, ističući pri tom koristi ostvarene u sektoru poljoprivrede u deset godina članstva Hrvatske u EU-u, te istaknula kako je danas vrijednost hrvatske poljoprivredne proizvodnje veća za približno 29 posto, produktivnost za oko 62 posto, dok je izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda povećan za gotovo tri puta. Istaknula je i priljev značajnih sredstava iz proračuna EU-a, kao i dodatna sredstva, koja su omogućila povećanje konkurentnosti i produktivnosti hrvatske poljoprivrede. Ministrica je napomenula je kako je prva godina provedbe reformiranoga ZPP-a donijela dosta promjena, s naglaskom na zaštitu klime, okoliša i bioraznolikosti.

Predsjednik Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj Europskoga parlamenta Norbert Lins naglasio je hrvatski doprinos ZPP-u tijekom hrvatskoga predsjedanja Vijećem 2020., unatoč izbijanju pandemije Covida-19. Istaknuo je potrebu zajedničkog djelovanja EP-a, Vijeća, Komisije i nacionalnih parlamenata u ostvarivanju reformskih procesa ZPP-a. Predstavio je postignuća EP-a tijekom donošenja novog reformskog paketa ZPP-a, s naglaskom na postizanje pravednije raspodjele sredstava ZPP-a, promičući pravednost i podržavajući male poljoprivrednike. Osvrnuo se na ključnu ulogu nacionalnih parlamenata u implementaciji mjera ZPP-a, s obzirom na nacionalne strateške planove koji trebaju osigurati potrebe na lokalnoj razini. Istaknuo je važnost dijaloga između EP-a i nacionalnih parlamenata u okviru međuparlamentarne suradnje, kao i mogućnosti dodijeljene nacionalnim parlamentima u skladu s načelom supsidijarnosti. Izrazio je i zabrinutost vezanu uz implementaciju mjera povezanih s okolišem, posebno s prijedlogom uredbe o obnovi prirode, s obzirom da nije poznato kako će se te mjere financirati i hoće li biti kompatibilne sa ZPP-om. Stoga je naglasio da europsko zakonodavstvo treba biti dosljedno. Zaključio je kako je za snažnu ZPP potrebno osigurati financiranje, zatim da mjere koje se donose u okviru Europskoga zelenog plana budu u skladu sa ZPP-om te da strateški planovi postižu svoje ciljeve.

Generalni direktor Glavne uprave za poljoprivredu i ruralni razvoj Europske komisije Wolfgang Burtscher kazao je kako je uloga nacionalnih parlamenata u poboljšanju ZPP-a vrlo važna. Osvrnuo se na nekoliko značajnih tema vezanih uz primjenu ZPP-a. Kao i prethodni govornici, istaknuo je važnost rada na sigurnosti hrane, uz istovremenu prilagodbu u slučajevima kriza. Naglasio je važnost uvođenja novih tehnologija u poljoprivrednu proizvodnju te pravednijeg financiranja malih i velikih poljoprivrednika. Kao jedan od izazova spomenuo je i inflaciju hrane, tj. njezinu priuštivost.

U raspravu su se uključili predstavnici nacionalnih parlamenata koji su naglasili potrebu smanjenja administrativnih opterećenja za poljoprivrednike kao i ulaznih troškova. Većina zastupnika izrazila je problem uspostave ravnoteže između ZPP-a i zahtjeva prema očuvanju okoliša i konkurentnosti. Zastupnici iz Italije i Portugala govorili su o velikim problemima s kojima se suočavaju poljoprivrednici u njihovim zemljama zbog klimatskih promjena, ekstremnih meteoroloških pojava, invazije štetnika iz Azije koji uništavaju nasade voća poput jabuka i krušaka itd.

Drugi panel o Deklaraciji o Alpe-Adria-Dunav području slobodnom od genetski modificiranih organizama

Druga rasprava bila je posvećena Deklaraciji Hrvatskoga sabora o Alpe-Adria-Dunav području slobodnom od GMO-a i inicijativi kojom je Republika Hrvatska pozvala države iz Alpe-Adria-Dunav područja da nacionalnim odlukama podupru provođenje aktivnosti koje će doprinijeti da ovo područje ostane slobodno od GMO-a, čime se neposredno doprinosi i ostvarenju ciljeva Europskoga zelenog plana.

Predsjednica Odbora za poljoprivredu Marijana Petir uvodno je istaknula da je Hrvatski sabor Deklaracijom naglasio da su prirodna bogatstva kojima gospodarimo, a koja su ujedno i resurs za proizvodnju hrane zbog svoje biološke raznolikosti, blago nemjerljive vrijednosti za čije očuvanje se trebamo neprestano zauzimati. Dodala je kako je na primjeru cijele regije Alpe-Adria-Dunav važno naglasiti uvjetovanost proizvodnje hrane visoke kakvoće, koja je utemeljena na svakodnevnom trudu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i njihovom naporu za očuvanje i racionalno korištenje resursa koje za ovu proizvodnju koriste.

Predsjednik Odbora za poljoprivredu Parlamenta Mađarske Sándor Font govorio je o nepredvidljivosti i utjecaju GMO organizama na ljudsko zdravlje, ali i na okoliš, upozorivši kako se oni ne mogu kontrolirati. Mađarska ima posebne zakone po kojima je kao država jednoglasno odlučila da želi biti GMO *free* područje i to još od 2006. godine, a od 2012. ta je odredba ušla i u Ustav. Dodao je kako se slaže s ciljevima Deklaracije naglasivši kako smatra da trebaju postojati adekvatne procedure i dozvole kada je riječ o GMO proizvodima.

Detaljan pregled aktivnosti, kada je u pitanju GMO u Hrvatskoj i njegova kontrola, dala je **ravnateljica Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu Darja Sokolić** prvenstveno govoreći o proizvodnji soje. Istaknula je da Hrvatska ima značajne potencijale i resurse za

proizvodnju soje što obuhvaća pogodna tla, razvijenu tehnologiju uzgoja, educirane proizvođače, a što je najvažnije vlastite kultivare te razvijene konvencionalne metode oplemenjivanja bilja koje su prilagođene našim agroekološkim uvjetima i odlikuju ih visoke vrijednosti agronomskih svojstava.

Nakon uvodnih izlaganja na panelu su govorili **predsjednik Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj Europskoga parlamenta Norbert Lins, predsjednik Odbora za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo Nacionalnog vijeća Austrije Nikolaus Berlakovich, predsjednica Udruge Biovrt-u skladu s prirodom Silvia Kolar Fodor te najbolji mladi europski ekološki poljoprivrednik 2022. godine David Pejić.**

Predsjednik Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj Norbert Lins je izrazio svoju osobnu sumnju kada je riječ o prijedlozima Komisije i genomskim tehnikama uzgoja te sudionike konferencije upitao na koji se način može jamčiti koegzistencija između organskog i konvencionalnog uzgoja i utjecaja novih tehnologija na uzgoj. Dodao je da Komisija uzima u obzir da postoji politička volja za organskom poljoprivredom i kada govorimo o sjemenu i sortama i novim metodama uzgoja uzima u obzir važnost označavanja te pozvao na raspravu trebamo li tretirati sve nove tehnike uzgoja kao da su GMO.

U raspravi su sudjelovali predstavnici nacionalnih parlamenata od kojih je većina podržala *GMO free* koncept i inicijativu Hrvatskoga sabora, govoreći o zabrinutosti zbog širenja GMO-a s jedne strane, ali i osiguranja dostatne poljoprivredne proizvodnje i osnaživanja konkurentnosti postojećih poljoprivreda s druge strane. Posebna pažnja posvećena je i osiguranju bioraznolikosti na europskome tlu kao i uvođenju znanstvenoga pristupa novim tehnologijama u poljoprivredi ulažući više sredstava u inovacije i istraživanja. Kada je riječ o odluci pojedine države o korištenju GMO-a rečeno je kako je informiranost o tome jedan od ključnih izazova, a naglašeno je da sami potrošači moraju imati mogućnost izbora, kao i same države, od kojih neke, kako je upozoreno možda nemaju kapacitete biti *GMO free*. Također je upozoreno kako se o GMO-u još uvijek malo zna, kao i o njegovim posljedicama. Istaknuto je kako se u pripremi zakonodavnih rješenja moraju slušati potrebe samih poljoprivrednika i time im omogućiti da ostanu i opstanu na selu i ruralnim područjima.

Završnu riječ imao je generalni direktor Glavne uprave za poljoprivredu i ruralni razvoj Europske komisije Wolfgang Bartscher koji je rekao kako je ova tema vrlo kompleksna za EU. S jedne strane, neki smatraju da se iz etičkih razloga ili načela i predostrožnosti očuvanja biološke raznolikosti ovakve tehnike ne bi trebale koristiti, no s druge strane, imamo i one koji zbog osiguranja hrane i održivosti prehrane zagovaraju uporabu novih tehnologija, rekao je Bartscher dodavši kako je upravo etika ključ ove rasprave i kao takvu ju treba uzeti u obzir.

Treći panel bio je posvećen inicijativama nacionalnih parlamenata kojima je cilj unaprjeđenje instrumenata ZPP-a

Potpredsjednica Odbora za poljoprivredu Ružica Vukovac govorila je o važnosti političkoga dijaloga s Europskom komisijom te je predstavila teme koje je Odbor za poljoprivredu Hrvatskoga sabora otvorio u dijalogu s Komisijom – ekološka proizvodnja i označivanje ekoloških proizvoda, ograničavanje ili zabrana uporabe GMO-a, važnost oprašivačke uloge pčela, potpore proizvođačima mineralnih gnojiva, razmjena mišljenja o ZPP-u te dijalog u kojemu je ukazano na potrebu određivanja maksimalnog roka trajanja zamrznutih proizvoda životinjskog podrijetla na tržištu EU-a. Dodala je kako su o ovome dijalogu uz Komisiju obavijestili i parlamente država članica Unije te Ministarstvo poljoprivrede, koje je o istome izvijestilo na Vijeću ministara zaduženih za poljoprivredu i ribarstvo. Završila je kako se iz današnje rasprave može izvući zaključak o skromnom doprinosu nacionalnih parlamenta u kreiranju europskih politika i pratećih zakonodavstava koji se nužno prelijevaju u nacionalna zakonodavstva država članica.

Sudionici u raspravi složili su se kako je važna međusobna suradnja nacionalnih parlamenta te suradnja Europske komisije s nacionalnim parlamentima i poljoprivrednicima.

Mrežna stranica Konferencije

INFORMACIJA
O IZVJEŠĆU NEZAVISNIH STRUČNJAKA O REFORMI EUROPSKE UNIJE KOJE
SU NARUČILE VLADE FRANCUSKE I NJEMAČKE

Europska unija suočava se s kritičnim izazovima obilježenima geopolitičkim promjenama, transnacionalnim krizama i unutarnjom složenosti. Iz geopolitičkih razloga proširenje EU-a nalazi se visoko na političkom dnevnom redu, ali EU nije spremna prihvatiti nove članice ni institucionalno ni politički. Nakon nekoliko mjeseci razmatranja, u rujnu 2023., grupa nezavisnih stručnjaka („Grupa dvanaestorice“) objavila je predmetno Izvješće.

Prepoznajući različite vizije država članica za EU, izvješće preporučuje fleksibilnu reformu EU-a i proces proširenja. Ističe potrebu za trenutačnom akcijom koja će omogućiti poboljšanje funkcionalnosti EU-a, predlažući popis početnih koraka prije sljedećih europskih izbora.

Značajnije reforme, uključujući pripreme za reviziju Ugovora, trebale bi se provesti tijekom novoga zakonodavnog mandata (2024. do 2029.).

Preporuke izvješća usmjerene su na postizanje tri cilja:

- povećanje sposobnosti EU-a za donošenje odluka,
- priprema za proširenje EU-a i
- jačanje vladavine prava i demokratski legitimitet EU-a.

Izvješće je strukturirano u tri glavna dijela, koji se bave s vladavinom prava, institucionalnim reformama i procesom proširenja EU-a.

I. Zaštita vladavine prava

Vladavina prava je ustavno načelo o kojemu se ne može pregovarati i preduvjet je za članstvo u EU-u. U konačnici, EU ne može funkcionirati bez reciprociteta, obostranog povjerenja i bez da se sve članice pridržavaju načela vladavine prava. Izvješće sadrži nekoliko preporuka za jačanje sposobnosti EU-a za zaštitu i jačanje vladavine prava i to jačanjem proračunske uvjetovanosti i doradom članka 7. UEU-a putem revizije Ugovora.

II. Rješavanje institucionalnih izazova

U Izvješću je navedeno pet ključnih područja, nužnih za ostvarivanje reformskih ciljeva. Izvješće se fokusira se na sljedeća područja zbog njihove važnosti i izvedivosti:

1. Sadašnjim institucijama EU-a nedostaje agilnosti, ograničene su složenosti i viškom sudionika. Izvješće sugerira da se broj zastupnika u Europskome parlamentu ne bi trebao povećavati iznad sadašnjih 751. Predlaže se modificiranje sustava 'trija' za rotirajuće predsjedanje Vijećem EU-a u korist „kvinteta” te smanjenje veličine kolegija Komisije na dvije trećine članova ili razvijanje hijerarhijskog modela.
2. Izvješće naglašava potrebu za reformom procesa donošenja odluka unutar Vijeća. Prije sljedećeg proširenja EU-a, sve odluke koje se donose jednoglasno treba prenijeti na glasovanje kvalificiranom većinom. To bi trebalo biti popraćeno potpunim suodlučivanjem s EP-om (putem redovnog zakonodavnog postupka), osim u zajedničkoj vanjskoj, sigurnosnoj i obrambenoj politici, kako bi se osigurao odgovarajući demokratski legitimitet. Ako to nije moguće, predlaže se izvođenje glasovanja kvalificiranom većinom, putem paketa grupiranih po područjima politika, kako bi se omogućila pravedna ravnoteža između država članica. Da bi glasovanje kvalificiranom većinom bilo prihvatljivije, navode se tri dodatne preporuke: stvaranje „sigurnosne mreže suvereniteta” koja državama članicama omogućuje izražavanje vitalnih nacionalnih interesa u odlukama kvalificirane većine; rebalans udjela s pravom glasa, za rješavanje problema zabrinutosti manjih do srednje velikih država članica; i *opt-out* mehanizam.
3. Izvješće naglašava važnost demokratskog legitimiteta u donošenju odluka u EU-u te predlaže četiri niza mjera za njegovo jačanje. Prvo preporučuje usklađivanje izbornih zakona u državama članicama za izbore za EP. Zatim se raspravlja o postupku "glavnog kandidata" za imenovanje predsjednika Europske komisije te se zalaže za politički dogovor između EP-a i Europskoga vijeća. Treće, preporučuje bolju suradnju između postojećih instrumenata sudjelovanja i donošenja odluka u EU-u i njihovu upotrebu u pripremi za proširenje, uključivanjem građana i dionika iz zemalja kandidatkinja. Na

kraju, izvješće naglašava važnost poštenja, transparentnosti i antikorupcijskih mjera unutar institucija EU-a te predlaže uspostavu namjenskog neovisnog ureda s dodijeljenim velikim ovlastima.

4. U izvješću se raspravlja o nekoliko ključnih aspekata povezanih s ovlastima i nadležnostima EU-a. Preporučuje se pojašnjenje nadležnosti EU-a, jačanje odredbi za rješavanje izvanrednih situacija i jače uključivanje EP-a. Predlaže se stvaranje „Zajedničkog Vijeća najviših sudova i tribunala EU-a” za poboljšanje pravosudnog dijaloga bez obvezujućih odluka.
5. Za rješavanje izazova reforme europskih politika, raspodjele finansijskih sredstava u kontekstu proširenja te opremanja EU-a finansijskim sredstvima za brzu reakciju na novonastale krize, Izvješće preporučuje povećanje proračuna EU-a u veličini i odnosu na BDP i njegovu fleksibilnost. To uključuje stvaranje novih vlastitih sredstava, prelazak na glasovanje kvalificiranom većinom za potrošnju i omogućavanje zajedničkog izdavanja duga EU-a u budućnosti.

III. Produblivanje i širenje EU-a

1. Izvješće govori o šest opcija za izmjene Ugovora. Zadana opcija je Konvencija, nakon čega slijedi Međuvladina konferencija (IGC). Ako se o tome ne postigne dogovor, izvješće smatra 'pojednostavljeni postupak revizije' drugom najboljom alternativom. Izvješće istražuje alternativne scenarije reforme EU-a kao dio paketa s ugovorima o pristupanju. U nedostatku jednoglasnosti o izmjeni Ugovora, dopunski ugovor između pojedinačnih država članica može doprinijeti diferencijaciji unutar EU-a.
2. U izvješću se podsjeća da EU ima različite mehanizme diferencijacije, što će biti potrebno kako bi se zadovoljile različite preferencije više od 30 članica EU-a. Međutim, diferencijacija ima svoje granice, posebice u pogledu vladavine prava i temeljnih vrijednosti. Stoga bi se trebala upotrebljavati uz sljedećih pet uvjeta: poštovanje vrijednosti i politika EU-a, korištenje institucija i instrumenata EU-a, osiguranje otvorenosti svim članicama, dijeljenje ovlasti u donošenju odluka i troškova među sudionicima te dopuštenja pojedinim državama članicama da napreduju. U reviziji Ugovora, diferencijacija treba poštovati sljedeća načela: *opt-out* treba odobriti samo kada se produbljuje integracija ili proširuju područja glasovanja kvalificiranom većinom, a izuzeća od poštovanja temeljnih vrijednosti EU-a ne bi trebala biti dopuštena. Diferencijacija bi mogla dovesti do četiri razine europske integracije, sastavljene od unutarnjeg kruga (duboka integracija u područjima poput europodručja i Schengena), zatim EU kao cjelina, veći krug pridruženih članica (uključujući sudjelovanje u jedinstvenom tržištu i pridržavanje zajedničkih načela), i konačno Europska politička zajednica (EPC), kao vanjska razina za političku suradnju bez obvezivanja na pravo EU-a.

3. Izvješće na kraju govori o tome kako upravljati procesom proširenja EU-a. Proces je već strukturiran, s pregovorima organiziranim u šest cjelina pregovaračkih poglavlja i mogućnošću za zemlje kandidatkinje da postupno preuzimaju politike i programe EU-a. Preporučuje se postavljanje cilja za obje strane (EU i zemlje kandidatkinje) da budu spremne za proširenje do 2030. Poziva na pristupanje manjih skupina zemalja ('regata') kako bi se osigurao pristup temeljen na zaslugama i kako bi se upravljalo potencijalnim sukobima. Konačno ističe se devet načela za buduće strategije proširenja čiji je cilj učiniti proces učinkovitijim, vjerodostojnijim i politički vođenim.

Uredništvo: Tanja Babić, Tatjana Briški, Snježana Ramljak, Mario Straka, Jelena Špiljak [©Hrvatski sabor](#) / Kontakt: ured-mep@sabor.hr